

VANAF WELKE PRIJS OF PRODUCTIE MELK JE KOSTENDEKKEND?

Wat is de minimale opbrengst in euro per 100 liter of in liters melk per koe die je moet halen om alle boekhoudkundige kosten te dekken? Of, met andere woorden, vanaf welke melkprijs of melkproductie stijgt je arbeidsinkomen boven nul? Dit wordt uitgedrukt via de kostendekkende melkprijs en -melkproductie. – Jan Halewyck, landbouwconsulent Boerenbond

.....

In een rivier van gemiddeld 1 meter diep kan je ook verdrinken, een gemiddelde zegt zeker niet alles.

.....

SLIMMER BOEREN MET CIJFERS

Arbeidsinkomen

De basis van een bedrijfseconomische boekhouding is de berekening van het saldo en van het arbeidsinkomen. Dit is niet wat er netto op je bedrijfsrekening komt in dat boekjaar, omdat er rekening gehouden wordt met een aantal boekhoudkundige kosten die daarom niet noodzakelijk effectief in dat jaar betaald zijn van de rekening. Fictieve pacht op gronden in eigendom, afschrijvingen en intresten op investeringen en fictieve intrest op de waarde van de veestapel zijn enkele voorbeelden van boekhoudkundige vaste kosten die niet effectief betaald moeten worden, maar je moet ze in principe wel verdienen. Een investering in één jaar moet in de afschrijffperiode terugverdiend worden. Met de waarde van het geld dat in je veestapel of in een investering zit had je ook iets anders kunnen doen of er moet afgelost en intrest op betaald worden bij de bank. Het is de bedoeling dat de (familiale) arbeid die je in je bedrijf steekt natuurlijk ook vergoed geraakt, liefst tegen een vergelijkbaar uurloon (15,86 euro per uur voor 2016).

Kostendekkende productie

Om het nulniveau begrijpelijk voor te stellen, staat voor teelten al lang het cijfer 'kostendekkende productie' in de uitslag van de bedrijfseconomische Tiber-boekhouding. De kostendekkende productie is het productieniveau dat je moet halen om bij de verkoopprijs van dat jaar alle kosten gedekt te hebben en dus een arbeidsinkomen van 0 te halen. In een jaar met

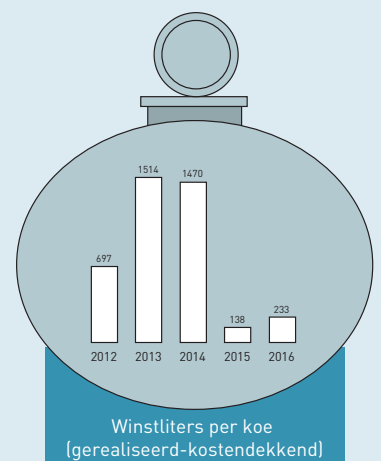
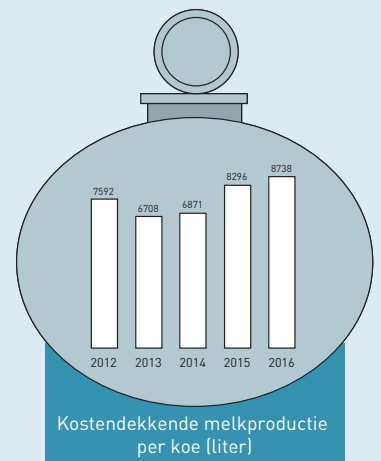
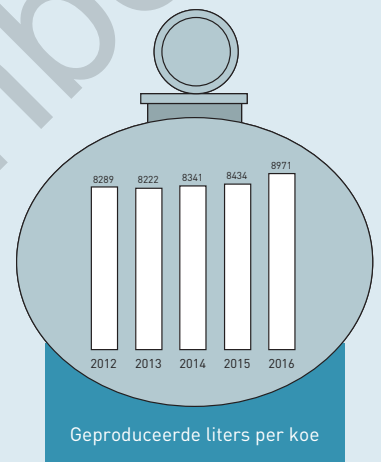
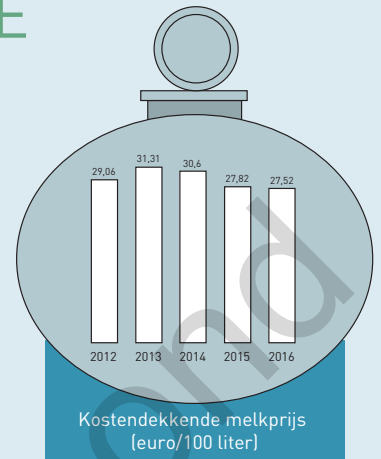
lage prijzen is deze productie logischerwijze hoger dan in een jaar met een hoog prijsniveau. Zich blindstaren op één jaar mag natuurlijk nooit in een bedrijfseconomisch gegeven. Bij de teelten wordt de kostendekkende productie al jaren uitgerekend. Een graanteler met een kostendekkende jaarproductie voor wintertarwe van 14.000 kg per ha weet dat er structureel iets fout zit met de kosten om wintertarwe te telen en gaat misschien beter op zoek naar een andere teelt of een andere weg om zijn kostprijs te drukken.

Vaste kosten

Het spreekt voor zich dat vaste kosten een stevige invloed hebben op de kostendekkende melkproductie. Wie 1000 euro extra investeert in luxe in de stal of melkinstallatie veroorzaakt op saldobasis (op basis van de recentste 5 jaar) een verhoging van de kostendekkende melkproductie van 400 liter per koe per jaar. Dat betekent dus dat alle koeien in de stal ten gevolge van die extra investering 20 jaar lang 400 liter extra per jaar moeten produceren. Dat is niet zo wanneer deze extra investering een equivalent aan nuttige arbeidstijd zou uitsparen of evenredig de voerefficiëntie netto zou verhogen.

Stijgen

Op basis van de afgewerkte Tiber-boekhoudingen van januari zien we dat de laatste twee jaar de gemiddelde deelnemer/melkveehouder er toch in geslaagd is om zijn kostendekkende

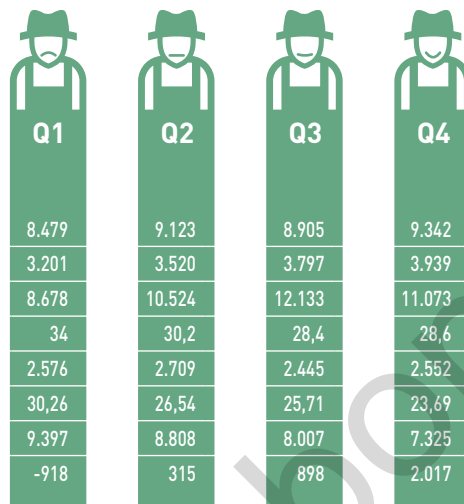
Het verschil in kostendekkende melkproductie tussen Q1 en Q4 is 2000 liter, dat betekent dat de minder efficiënte boer 2000 liter melk meer moet produceren om uit zijn kosten te geraken. Dan is de betere boer al lang zijn eigen inkomen aan het verdienen.

Gelijkaardig kan je zeggen over de kostendekkende melkprijs: de efficiëntere boer komt uit de kosten bij 23,69 euro per 100 liter, de minst efficiënte moet bijna 6,5 euro meer krijgen

Opdeling januari-boekhoudingen melkvee op basis van saldo per koe

	Q1	Q2	Q3	Q4	*verschil
Melkproductie per koe	8.479	9.123	8.905	9.342	863
RV-melk (VEM) /jaar per koe	3.201	3.520	3.797	3.939	738
RV-melk (VEM) /jaar per ha ruwvoeder	8.678	10.524	12.133	11.073	2395
Vervangingspercentage	34	30,2	28,4	28,6	-5,4
Krachtvoederverbruik (88% DS) per koe (kg)	2.576	2.709	2.445	2.552	-24
Kostendekkende melkprijs per 100 liter (€)	30,26	26,54	25,71	23,69	-6,57
Kostendekkende melkproductie (l)	9.397	8.808	8.007	7.325	-2072
winstliters (gerealiseerd-kostendekkend) (l)	-918	315	898	2.017	2935

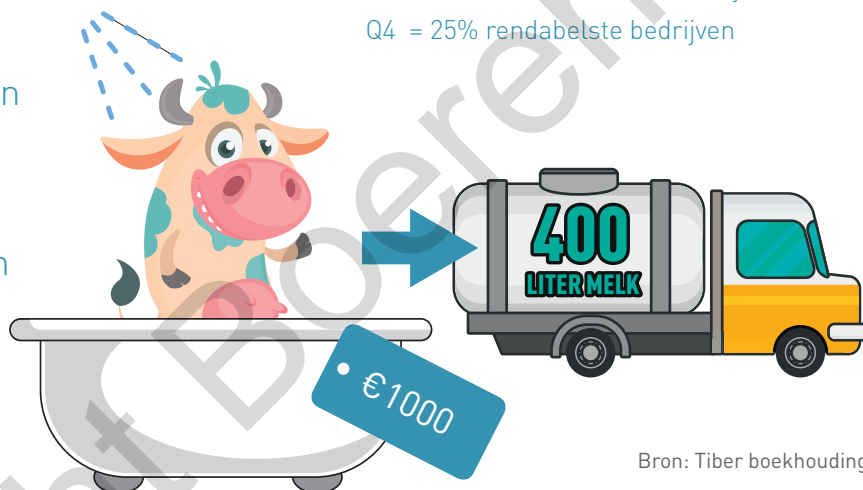
*verschil tussen Q4 en Q1

Q1 = 25% minst rendabele bedrijven

Q4 = 25% rendabelste bedrijven

1000 euro extra investeren in stal of melkinstallatie (luxe) betekent dat de koeien 400 liter per koe per jaar extra moeten produceren

Bron: Tiber boekhoudingen

melkprijs te drukken met 3 euro per 100 liter ten opzichte van 2013 en 2014, vooral doordat bij dezelfde variabele kosten per koe de productie per koe 600 liter gestegen is, met evenveel maar goedkoper krachtvoer. De gebouwde stallen en installaties werden beter benut, waardoor de vaste kosten zakten. Door de lagere melkprijs in 2015 en 2016 is de kostendekkende melkproductie natuurlijk wel fors gestegen. Een lagere marge per liter vraagt meer liters om de kosten te dekken (lagere melk- en vleesopbrengsten). Het verschil tussen de geproduceerde liters per koe en de kostendekkende melkproductie per koe kan je ook uitdrukken in winstliters, of de liters waarop je een arbeidsinkomen maakt. Ook in deze cijfers is duidelijk hoe moeilijk de laatste twee jaar geweest zijn. Enkel door een gestegen melkproductie per koe zijn de afgewerkte boekhoudingen van 2016 erin geslaagd om de winstliters gemiddeld niet nog dichter bij 0 te brengen dan die van 2015.

Grote verschillen

In een rivier van gemiddeld 1 meter diep kan je ook verdrinken, een gemiddelde zegt zeker niet alles. Als we de reeds afgewerkte januariboekhoudingen opdelen in vier groepen naar saldo per koe (zonder jongvee), dan valt meteen het grote verschil in kostendekkende melkproductie van meer dan 2000 liter per koe op tussen de hoogste en laagste groep. Dat verschil loopt de laatste vier jaar duidelijk op. De boeren met het beste saldo per koe realiseren bovendien ook een grotere melkproductie per koe en een groter verschil tussen de gerealiseerde melkproductie per koe en de kostendekkende melkproductie per koe, of dus een groter verschil in winstliters. Het verschil tussen hoog en laag bedraagt bijna 3000 liter per koe. Welke oorzaken hebben deze verschillen? Meer dan andere jaren zit een verschil in melkprijs (hogere melkprijs bij hoog saldo boeren) er voor iets tussen. Maar

de basis van de verschillen blijft toch vooral in efficiëntie zitten. De hogere melkproductie wordt immers gerealiseerd bij evenveel krachtvoer per koe. De betere saldoboeren, en dus ook diegenen met de laagste kostendekkende melkproductie, slagen er immers in om hoger kwalitatief ruwvoeder te winnen, daar gepast krachtvoer bij te voeren, koeien gezonder te houden en dus scherpst te vervangen, lagere variabele kosten te maken voor energie, vruchtbaarheid en onderhoud. Daarbovenop realiseren deze bedrijven ook nog scherpere afschrijvingskosten voor gebouwen en machines.

De kostendekkende melkproductie en de kostendekkende melkprijs zijn nuttige cijfers om een zicht te krijgen of je gerealiseerde melkprijs en boekhoudkundige melkproductie je een realistische kans op een goede arbeidsvergoeding kan opleveren.